

Bruksela, dnia 18.5.2021 r.
COM(2021) 252 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Globalne podejście do badań naukowych i innowacji

Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie

Globalne podejście do badań naukowych i innowacji

Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie

1. WPROWADZENIE

Mobilizacja badaczy i innowatorów z całego świata będzie miała kluczowe znaczenie dla dobrostanu obywateli i przyszłych pokoleń. Musimy współpracować ponad granicami na niespotykaną dotąd skalę, aby rozwijać innowacyjne rozwiązania w celu przeprowadzenia dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej – zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju¹ i promowania odporności, dobrobytu, konkurencyjności oraz gospodarczego i społecznego dobrostanu Europy.

Dzięki swoim politykom i programom UE stanowi ważny katalizator umiędzynarodowienia badań naukowych i innowacji². Wzajemna otwartość, swobodna wymiana pomysłów i wspólne tworzenie rozwiązań mają kluczowe znaczenie dla dążenia do podstawowej wiedzy i pogłębiania jej oraz stanowią istotne elementy dynamicznego ekosystemu innowacji.

Otwartość współpracy charakteryzująca działania UE przejawia się jednak w zmienionym środowisku globalnym. Inne największe potęgi naukowe wydają aktualnie większy odsetek produktu krajowego brutto na naukę niż UE, pojawiają się napięcia geopolityczne, a prawa człowieka i podstawowe wartości, takie jak wolność nauki, są podważane. Niektóre państwa w coraz większym stopniu dążą do uzyskania czołowej pozycji technologicznej, stosując dyskryminacyjne środki, a badania naukowe i innowacje często traktują instrumentalnie jako narzędzie do uzyskania kontroli społecznej i wpływu na świecie. Należy zwiększyć dobrobyt i konkurencyjność gospodarczą UE, ale również jej zdolność do niezależnego pozyskiwania i dostarczania obywatelom podstawowych technologii i usług, które są bezpieczne i pewne.

W odpowiedzi na obecne ogólnoswiatowe tendencje UE powinna dawać przykład, promując multilateralizm oparty na zasadach³, dążąc do wzajemnej otwartości we współpracy dotyczącej badań naukowych i innowacji w celu ułatwienia globalnej odpowiedzi na ogólnoswiatowe wyzwania oraz wymieniając najlepsze praktyki. UE powinna wspierać swoje cele otwartej strategicznej autonomii⁴, jednocześnie modulując swoją dwustronną współpracę w niektórych obszarach z państwami niebędącymi członkami UE.

W związku z tym w niniejszym komunikacie Komisja przedstawia nową strategię, która:

- o potwierdza zaangażowanie UE w dawanie przykładu w celu zachowania otwartości międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji przy

¹ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

² *Rozwój i koncentracja unijnej współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji: podejście strategiczne* (COM/2012/497); zob. również (2014 (COM(2014) 567), 2016 (COM(2016) 657) i 2018 (załącznik 10 do SWD(2018) 307)), sprawozdania z wdrażania strategii na rzecz współpracy międzynarodowej w obszarze badań naukowych i innowacji.

³ *Zwiększenie wkładu UE w multilateralizm oparty na zasadach* (JOIN(2021) 3).

⁴ Komisja zapewni długoterminową i przekrojową perspektywę wzmocnienia otwartej strategicznej autonomii Europy również w drodze sprawozdania dotyczącego prognozy strategicznej z 2021 r.

jednoczesnym promowaniu równych szans i wzajemności opartych na podstawowych wartościach;

- o wzmacnia wiodącą rolę UE we wspieraniu wielostronnych partnerstw w dziedzinie badań i innowacji mających na celu realizację nowych rozwiązań w zakresie zielonych, cyfrowych, zdrowotnych, społecznych i innowacyjnych wyzwań.

Takie globalne podejście należy wdrażać poprzez:

- o modulowanie dwustronnej współpracy UE w obszarze badań naukowych i innowacji, aby dostosować ją do europejskich interesów i wartości oraz wzmocnić otwartą strategiczną autonomię UE;
- o mobilizowanie nauki, technologii i innowacji w celu przyspieszenia zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu, a także transformacji w odporne, oparte na wiedzy społeczeństwa i gospodarki w krajach o niskim i średnim dochodzie; oraz
- o inicjatywy wzorowane na podejściu Drużyny Europy, łączące działania UE, instytucji finansowych i państw członkowskich, mające na celu maksymalizację skuteczności i skutków działań.

Strategia ta posłuży również jako przewodnik dotyczący wdrażania międzynarodowego wymiaru nowego programu UE na rzecz badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz jego synergii z innymi unijnymi programami, w szczególności Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”.

2. POTWIERDZENIE ZAANGAŻOWANIA UE W MIĘDZYNARODOWĄ OTWARTOŚĆ ORAZ PODSTAWOWE WARTOŚCI W OBSZARZE BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI

Aby promować otwartość na poziomie globalnym oraz wymianę naukową, UE powinna zwiększyć swoją atrakcyjność jako wysokiej jakości, dynamiczne centrum badań naukowych i innowacji. Badania naukowe prowadzą do sukcesów dzięki wolności myśli, rozwojowi krytycznego myślenia, argumentacji opartej na dowodach i odrzucaniu argumentu autorytarności. UE powinna zatem nadal oferować badaczom i innowatorom demokratyczne, wspierające środowisko sprzyjające włączeniu, wolne od ingerencji politycznych, stojące w obronie wolności nauki i dające możliwość prowadzenia badań napędzanych ciekawością, z poszanowaniem i ochroną Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Powinna ona zapewnić, aby technologię opracowywano z korzyścią dla ludzi i społeczeństw, w sposób wolny od autorytaryzmu oraz z poszanowaniem wysokich standardów etycznych i praw człowieka. Ponadto UE powinna dawać dobry przykład, oferując ekosystem innowacji oparty na zasadach i chroniąc prawa własności intelektualnej egzekwowane przez niezależny system sądowy. Ochrona i egzekwowanie praw własności intelektualnej powinny się przyczyniać do transferu, promocji oraz rozpowszechniania innowacji technologicznych w sposób sprzyjający dobrobytowi społecznemu i ekonomicznemu.

Jednocześnie, aby wzmocnić unijne długoterminowe łańcuchy wartości badań naukowych i innowacji, UE powinna zachęcać badaczy i innowatorów do wnoszenia wkładu w światowe ekosystemy innowacji i korzystania z nich. Powinna ona także dalej promować współpracę

w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego poprzez szkolenie i mobilność badaczy, szczególnie poprzez działania „Maria Skłodowska-Curie”⁵.

Aby utrzymać tę pozycję lidera, ten unijny program badań naukowych i innowacji pozostanie otwarty dla badaczy z całego świata. Oznacza to, że niezależnie od miejsca ich siedziby lub zamieszkania uczestnicy z całego świata będą mogli brać udział w większej części programu „Horyzont Europa”. W większości przypadków UE pokryje koszty uczestnictwa w działaniach prowadzonych w ramach programu „Horyzont Europa” w przypadku podmiotów prawnych mających siedzibę w krajach o niskim i średnim dochodzie, aby w połączeniu z Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej wspierać rozwój ich potencjału badawczego i innowacyjnego.

Stowarzyszenie państw niebędących członkami UE z programem „Horyzont Europa” umożliwi ich obywatelom i organizacjom uczestniczenie w działaniach zasadniczo na takich samych zasadach, jak ma to miejsce w przypadku podmiotów z państw członkowskich UE⁶. Stowarzyszenie w ramach programu „Horyzont Europa” umożliwi UE oraz jej partnerom zbliżenie celów polityki w zakresie badań naukowych i innowacji, łączenie zasobów, podział kosztów i uzyskanie wzajemnego dostępu do informacji i *know-how*, talentów i wiedzy eksperckiej, infrastruktury badawczej oraz nowych rynków dla innowatorów. Jako wyraz zaangażowania UE w zapewnianie otwartości na poziomie międzynarodowym, w ramach programu „Horyzont Europa” oferuje się obecnie możliwość stowarzyszenia z tym programem państw, które podzielają europejskie wartości, mają silne zaplecze naukowe, technologiczne i innowacyjne oraz są zlokalizowane w dowolnym miejscu na świecie.

Jednocześnie, aby wzmocnić rolę UE we współpracy opartej na zasadach i wartościach poprzez zapewnienie spójności między zewnętrznymi politykami w zakresie badań naukowych i innowacji UE i państw członkowskich, przedmiotem dyskusji z partnerami międzynarodowymi będą wartości oraz zasady leżące u podstaw współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i innowacji. Dyskusje te będą odbywać się w szczególności w ramach Forum EPB na rzecz Transformacji, części wzmocnionej europejskiej przestrzeni badawczej⁷, zgodnie z wytycznymi Europejskiego Paktu na rzecz Badań Naukowych i Innowacji, który przedstawiono w 2021 r.

UE powinna wraz ze swoimi międzynarodowymi partnerami podejmować działania prowadzące do powszechnego zrozumienia i wdrożenia następujących kwestii:

Wolność nauki. Wolność nauki, rzetelność i autonomia instytucjonalna stanowią podstawę działalności uniwersytetów i instytucji szkolnictwa wyższego w UE. UE oraz jej państwa

⁵ https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/node_en

⁶ Państwa wcześniej stowarzyszone z programem „Horyzont 2020”, które wyraziły zainteresowanie stowarzyszeniem się z programem „Horyzont Europa”, to: Norwegia, Islandia, Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Macedonia Północna, Serbia, Turcja, Gruzja, Armenia, Ukraina, Mołdawia, Tunezja, Izrael, Wyspy Owcze, Szwajcaria. Ponadto Zjednoczone Królestwo zostanie stowarzyszone w ramach umowy o handlu i współpracy, a zainteresowanie stowarzyszeniem się wyraziły również Maroko i Kosowo*.

⁷ *Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji* (COM(2020) 628).

członkowskie powinny promować i chronić te wspólne podstawowe wartości na szczeblu międzynarodowym i stać na straży zasad Deklaracji z Bonn o Wolności Badań Naukowych⁸ w kontaktach z państwami trzecimi.

Etyka i rzetelność badawcza. Szybki rozwój nowych technologii sprawia, że konieczne staje się ciągle dokonywanie oceny obecnych podejść do stawiania czoła wyzwaniom związanym z etyką i zapewnianie, aby w centrum innowacji technologicznych znajdował się człowiek. UE powinna nadal promować Europejski kodeks postępowania w zakresie rzetelności badawczej i globalny kodeks postępowania w zakresie badań prowadzonych w miejscach ubogich w zasoby. Za pośrednictwem europejskich sieci ds. etyki i rzetelności UE rozszerzy zakres międzynarodowych dialogów i będzie wspierała światowe konferencje na temat rzetelności badawczej⁹.

Równouprawnienie płci, różnorodność i włączenie społeczne. Zgodnie z przygotowaną przez Komisję strategią na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025¹⁰ oraz unijnym planem działania na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych¹¹ UE powinna uwzględniać aspekt płci we współpracy międzynarodowej. Prowadząc dialog z państwami niebędącymi członkami UE, powinna ona także wspierać równowagę i równość płci, upodmiotowienie młodzieży, włączenie społeczne i różnorodność w szerszym znaczeniu¹² w obszarze badań naukowych i innowacji na szczeblu globalnym.

Otwarte dane i otwarta nauka. Maksymalizacja – w miarę możliwości – ogólnodostępności, normalizacji i interoperacyjności danych badawczych przynosi korzyści zarówno UE, jak i reszcie świata, gdy inne państwa i regiony przyjmują takie samo podejście. UE powinna dalej wspierać organy i platformy, takie jak Sojusz na rzecz Danych Badawczych i Komitet ds. Danych Międzynarodowej Rady Nauki, jak również starania OECD, ONZ i grupy G-7. Globalnym celem jest, aby zbiory danych były: łatwo dostępne, interoperacyjne i możliwe do ponownego wykorzystania (ang. *findable, accessible, interoperable, and reusable = FAIR*). UE będzie także wspierała międzynarodowe działania informacyjne na temat europejskiej chmury dla otwartej nauki.

Normy. Należy wzmocnić wiodącą pozycję UE jako podmiotu wyznaczającego globalne normy poprzez zwiększenie jej roli, jeżeli chodzi o współpracę międzynarodową w obszarze badań przednormalizacyjnych oraz standaryzacyjnych.

⁸ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf

⁹ Z udziałem organizacji międzynarodowych, takich jak Światowa Organizacja Zdrowia i Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury.

¹⁰ *Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025* (COM/2020/152 final).

¹¹ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/swd_2020_284_en_final.pdf

¹² Program polityczny UE dotyczący Unii równości wykraczający poza równouprawnienie płci określono w poniższych strategiach i ramach: unijnym planie działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025 (COM(2020) 565 final); strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (COM(2020) 698 final); unijnych ramach strategicznych na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów (COM(2020) 620 final); strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 (COM(2021) 101 final).

Kształtowanie polityki w oparciu o dowody. UE i jej państwa członkowskie zaczęły wieść prym w kształtowaniu polityki w oparciu o dowody. Powinny one dzielić się swoim podejściem polegającym na uwzględnianiu danych naukowych w polityce oraz stosownymi doświadczeniami i nawiązać kontakty z globalnymi sieciami.

Co więcej, większy nacisk na naukę i technologię w unijnej polityce zagranicznej i polityce bezpieczeństwa pod względem „**dyplomacji naukowej**” pomogłyby UE działać z siłą przekonywania i dążyć do realizacji interesów gospodarczych oraz wartości z większą skutecznością, zaspokajając zapotrzebowanie i zainteresowanie ze strony krajów partnerskich i działając na korzyść UE jako potęgi w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

W 2021 r. w ramach Forum EPB na rzecz Transformacji¹³ UE we współpracy z państwami członkowskimi powinna opracować zasady współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji, a następnie promować te zasady w wielostronnym dialogu z krajami partnerskimi i na forach międzynarodowych.

3. PRZEWARTOŚCIOWANIE GLOBALNEGO PODEJŚCIA UE DO BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI: W KIERUNKU RÓWNYCH SZANS I WZAJEMNOŚCI

Starania UE na rzecz promowania wzajemnej otwartości na poziomie ogólnoświatowym mogą być zagrożone przez napięcia geopolityczne w dobie transformacji gospodarczej. Rywalizacja o pozycję lidera technologii sprawia, że niektóre państwa niebędące członkami UE przyjmują restrykcyjne lub dyskryminujące środki, które są niesprawiedliwe w stosunku do unijnych innowatorów i przedsiębiorstw, w szczególności przedsiębiorstw typu *start-up*. Jednocześnie zagraniczne ingerencje mogą zagrażać integralności i niezależności, które stanowią podstawę systemów badań naukowych i innowacji UE.

Z tych względów podejście UE wymaga przewartościowania, aby można było lepiej zabezpieczyć jej interesy, wartości i wiedzę ekspercką oraz zwiększyć odporność przy jednoczesnym zachowaniu dużej otwartości na współpracę.

UE powinna bardziej asertywnie promować równe szanse i wzajemność na rzecz poszanowania podstawowych wartości i zasad, ochrony korzystania z praw własności intelektualnej, zapewnienia bezpieczeństwa dostaw i zachęcania do budowania sprawiedliwych ekosystemów innowacji wolnych od niepotrzebnych zasad lub subsydiów zagranicznych, zgodnie z niedawno zaproponowanym rozporządzeniem dotyczącym reagowania na subsydia zagraniczne i zaktualizowaną strategią przemysłową¹⁴. Środki należy koncentrować na tworzeniu standardów otwartych, niedyskryminacyjnych subsydiach państwowych i braku protekcyjnego prawa.

UE powinna poruszać te kwestie na międzynarodowych forach, takich jak Światowa Organizacja Handlu i Światowa Organizacja Własności Intelektualnej. W stosownych

¹³ Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji (COM(2020) 628).

¹⁴ COM(2021) 223 final; COM(2021) 350 final.

przypadkach powinna także bezpośrednio pertraktować z państwami niebędącymi członkami UE, prowadząc różne dialogi i negocjacje w ramach odpowiednich porozumień, takich jak układy o stowarzyszeniu w ramach programu ramowego, umowy o współpracy naukowej i technologicznej UE¹⁵ z państwami niebędącymi członkami UE, umowy handlowo-inwestycyjne UE, w tym porozumienie TRIPS WTO¹⁶.

Ponadto Komisja zamierza negocjować w imieniu UE ukierunkowane plany działania dotyczące współpracy w obszarze badań naukowych i innowacji z państwami niebędącymi członkami UE, posiadającymi silne zaplecze badań naukowych i innowacji. W tych planach działania, które nie będą wiążącymi instrumentami, należy jasno określić ramowe warunki, jakie obie strony powinny spełnić, oraz cele pośrednie i harmonogramy wdrażania. UE powinna uzależnić wszelką przyszłą kontynuację i rozszerzenie dwustronnej współpracy od konkretnych, monitorowanych na miejscu postępów w realizacji celów określonych w planach działania.

Co więcej, w art. 22 ust. 5 rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa” przewidziano, że w programie prac można ograniczyć udział w działaniach prowadzonych w ramach programu „Horyzont Europa”, w przypadku gdy istnieje uzasadniona potrzeba zabezpieczenia strategicznych zasobów¹⁷, interesów¹⁸, autonomii¹⁹ lub bezpieczeństwa²⁰ UE. W tych wyjątkowych i uzasadnionych okolicznościach UE mogłaby ograniczyć udział w programie do podmiotów prawnych mających siedziby wyłącznie w państwach członkowskich lub podmiotów prawnych mających siedziby w określonych stowarzyszonych lub innych państwach niebędących członkami UE. Program prac może również zakładać wykluczenie uczestnictwa podmiotów prawnych mających siedziby w Unii (lub państwach stowarzyszonych) i bezpośrednio lub pośrednio kontrolowanych przez niestowarzyszone państwa trzecie.

¹⁵ Aktualnie umowy o współpracy naukowej i technologicznej istnieją między Unią Europejską i Algierią, Argentyną, Australią, Brazylią, Kanadą, Chile, Chinami, Egiptem, Indiami, Japonią, Jordanią, Koreą, Meksykiem, Maroko, Nową Zelandią, Rosją, Republiką Południowej Afryki, Szwajcarią, Tunezją, Ukrainą oraz Stanami Zjednoczonymi.

¹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

¹⁷ Np. należącej do UE wrażliwej infrastruktury, takiej jak satelity Galileo lub Kopernik, której zakłócenia miałyby ogromny wpływ na UE w przypadku niepodtrzymania działania tych funkcji.

¹⁸ Obejmujących interesy ofensywne i defensywne określone przez UE w poszczególnych elementach składowych jej polityki zewnętrznej, propagowanie praw i wartości podstawowych lub ochronę praw własności intelektualnej.

¹⁹ Zgodnie z przeglądem polityki handlowej, otwarta strategiczna autonomia obejmuje (i) odporność i konkurencyjność, aby wzmocnić gospodarkę UE; (ii) zrównoważony rozwój i sprawiedliwość odzwierciedlające potrzebę odpowiedzialnych i sprawiedliwych działań UE oraz (iii) asertywność i współpracę opartą na zasadach, aby pokazać preferencje UE w zakresie współpracy międzynarodowej i dialogu, a także jej gotowość do zwalczania nieuczciwych praktyk i stosowania w razie potrzeby niezależnych narzędzi w celu realizacji swoich interesów.

²⁰ Europejskie bezpieczeństwo obejmuje na przykład ochronę UE przed zewnętrznymi lub wewnętrznymi zagrożeniami oraz ochronę i odporność infrastruktury krytycznej – takiej jak infrastruktura energetyczna, dane i sieci, w tym obserwacja i śledzenie obiektów kosmicznych oraz rządowa łączność satelitarna – przed ryzykiem systemowym i zagrożeniami hybrydowymi.

Wszelkie ograniczenia należy zawsze stosować zgodnie z procedurą określoną w przepisach UE i z poszanowaniem zobowiązań UE wynikających z porozumień międzynarodowych. Należy je wprowadzać w wyjątkowych i należycie uzasadnionych sytuacjach, natomiast z zasady programy te powinny być otwarte.

Aby zapewnić zbliżenie podejścia UE i państw członkowskich do realizowania otwartej strategicznej autonomii w określonych obszarach badań naukowych i innowacji poprzez dostosowanie ich współpracy międzynarodowej do szczególnych interesów politycznych, Komisja proponuje zasięgnięcie opinii państw członkowskich na odpowiednich forach.

Jednocześnie, w ramach środków zapobiegawczych, Komisja proponuje odpowiednie wykorzystanie przepisów rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa”, aby jeszcze bardziej ograniczyć ryzyko dla interesów UE, m.in. przepisów, które dotyczą wykorzystywania wyników w niestowarzyszonych państwach niebędących członkami UE (art. 39 ust. 6), przenoszenia tytułu własności wyników (art. 40 ust. 4) lub bezpieczeństwa porozumień z państwami niebędącymi członkami UE (art. 20 ust. 1).

Co więcej, Komisja zamierza przedstawić wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagranicznej ingerencji w organizacje badawcze i instytucje szkolnictwa wyższego UE. Celem tych wytycznych będzie ochrona podstawowych wartości poprzez zabezpieczenie wolności nauki, rzetelności i instytucjonalnej autonomii, a także ochrona studentów, badaczy i innowatorów oraz najważniejszych wyników badań przed wywierającymi wpływ, oszukańczymi lub korumpującymi zagranicznymi podmiotami, które działają potajemnie.

Komisja zamierza również zaproponować kodeks postępowania dotyczący inteligentnego wykorzystania własności intelektualnej²¹ zgodny z Planem działania w zakresie własności intelektualnej²². Celem będzie podniesienie świadomości wśród uniwersytetów, organizacji badawczych i przedsiębiorstw w zakresie znaczenia zarządzania wiedzą i własnością intelektualną w środowisku międzynarodowym.

Ponadto, aby zapewnić możliwość reagowania przez UE na ogólnoswiatowe kryzysy w sposób niezależny i łagodzenia ryzyka zależności od państw niebędących członkami UE w obszarze bezpieczeństwa cywilnego, Unia powinna wzmocnić swój sektor bezpieczeństwa cywilnego poprzez ambitne, oparte na zdolnościach podejście do badań naukowych i innowacji w dziedzinie bezpieczeństwa.

²¹ *Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji (COM(2020) 628).*

²² *Pełne wykorzystanie potencjału innowacyjnego UE – Plan działania w zakresie własności intelektualnej wspierający odbudowę i odporność UE (COM(2020) 760).*

UE powinna:

- dążyć do uzgodnienia z państwami niebędącymi członkami UE, posiadającymi silne zaplecze badań naukowych i innowacji, ukierunkowanych dwustronnych planów działania, w których określono by zobowiązania w zakresie wprowadzenia ramowych warunków, aby zapewnić równe szanse oraz promocję wspólnych wartości.

Komisja:

- w 2021 r. opracuje i będzie promowała wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagranicznej ingerencji przeciw organizacjom badawczym i instytucjom szkolnictwa wyższego UE; oraz
- do końca 2022 r. przedstawi kodeks postępowania dotyczący inteligentnego wykorzystania własności intelektualnej w kontekście międzynarodowym celem podniesienia świadomości wśród uniwersytetów, organizacji badawczych i przedsiębiorstw.

4. ŁĄCZENIE GLOBALNYCH STARAŃ, BY WSPÓLNIE STAWIĆ CZOŁA OGÓLNOŚWIATOWYM WYZWANIAM

W wyniku pandemii COVID-19 świat otrzymał ważną lekcję, z której należy korzystać tak samo w przypadku zmiany klimatu, kryzysu związanego z różnorodnością biologiczną i innych ogólnoswiatowych wyzwań: uwypukliła ona nierówności w narażeniu państw, wykazała, że niemożliwe jest powstrzymywanie rozprzestrzeniania się poza granice krajowe i wyeksponowała zarówno potrzebę, jak i niewykorzystany potencjał w zakresie wspólnej pracy na rzecz wspólnego dobra. Kryzys gospodarczy, do którego doszło wskutek pandemii, daje również wyjątkową możliwość „lepszego odbudowywania” z naciskiem na zrównoważony rozwój w kontekście ekologicznej odbudowy gospodarki.

W rezultacie, wykorzystując proponowaną przez siebie współpracę opartą na zasadach i wartościach, UE powinna dalej dążyć do zbliżenia państw z całego świata w ramach wielostronnych partnerstw w dziedzinie badań i innowacji skupionych na znajdowaniu rozwiązań dla globalnych wyzwań, takich jak zmiana klimatu, kryzys związany z różnorodnością biologiczną, zanieczyszczenie, wyczerpywanie się zasobów lub choroby zakaźne, również w sytuacjach kryzysowych²³, a także umożliwianiu przeprowadzenia dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej.

Wielostronne partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji powinny czerpać z cieszących się powodzeniem wzorów, takich jak sojusz na rzecz badań nad Atlantykiem²⁴. Sojusz jest wynikiem działań w zakresie dyplomacji naukowej, w których uczestniczą naukowcy, decydenci oraz zainteresowane podmioty publiczne i prywatne w celu lepszego zrozumienia Oceanu Atlantyckiego i zarządzania jego zasobami. Na podstawie podejmowanych obecnie starań lub w ramach nowych inicjatyw, wielostronne partnerstwa powinny przybierać różne formy, w zależności od ich ukierunkowania i celów. Mogą one obejmować zarówno nieformalne porozumienia między partnerami w celu koordynacji ich niezależnych inwestycji

²³ *Operacje humanitarne UE: nowe wyzwania, te same zasady*, COM(2021) 110.

²⁴ <https://allatlanticocean.org>.

w kluczowych dziedzinach, jak i partnerstwa umożliwiające łączenie zasobów w ramach wspólnych inicjatyw.

4.1 Przewodzenie globalnym staraniom na rzecz sprawiedliwej transformacji ekologicznej

Jako światowy lider, który przyjął zobowiązanie, że do 2050 r. stanie się pierwszym neutralnym dla klimatu blokiem na świecie, UE będzie nadal przewodzić wysiłkom podejmowanym na arenie międzynarodowej w tej dziedzinie i rozwiązywać problemy środowiskowe wspólnie ze swoimi partnerami międzynarodowymi, w szczególności z największymi gospodarkami światowymi i emitentami gazów cieplarnianych. Współpraca międzynarodowa w dziedzinie nauki o klimacie i środowisku ma kluczowe znaczenie dla wspierania polityki opartej na dowodach naukowych, mającej na celu rozwiązanie kryzysu klimatycznego i kryzysu związanego z różnorodnością biologiczną oraz dostosowanie się do nich. W ramach tej współpracy należy się również skupić na rozwoju czystych technologii zgodnie z porozumieniem paryskim i Europejskim Zielonym Ładem, z poszanowaniem zasady „nie czynić poważnych szkód”. Jako wkład w osiągnięcie tych celów, kluczowe kierunki strategiczne programu „Horyzont Europa” obejmują działania w dziedzinie klimatu i redukcji emisji, zwalczanie degradacji środowiska, walkę z zanieczyszczeniem, promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym i sprawiedliwej transformacji. Będą one realizowane w ramach specjalnych tematów badawczych i partnerstw otwartych na udział państw trzecich.

Ponadto, aby zapewnić sobie wiodącą pozycję w zakresie ekologicznych technologii, UE powinna dążyć do zawierania strategicznych partnerstw z liderami w dziedzinie technologii oraz współpracować na forach światowych, wspierając jednocześnie wprowadzanie unijnych norm ekologicznych na całym świecie. Powinna tego dokonać za pośrednictwem różnych projektów i organów, jak wskazano poniżej.

Sojusz na rzecz badań nad Atlantykiem. Aby zacieśnić międzynarodową współpracę w zakresie morskich badań naukowych i innowacji oraz aktywnie przyczynić się do realizacji światowych inicjatyw, takich jak ustanowiona przez ONZ dekada nauk o Oceanie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2021–2030, Komisja zwiększy wsparcie UE dla sojuszu na rzecz badań nad Atlantykiem. Jednocześnie badania Arktyki również pozostaną priorytetem dla UE jako przykład globalnego przywództwa.

Inicjatywa „Mission Innovation”²⁵. Jest to globalna inicjatywa 24 państw i Unii Europejskiej, której celem jest przyspieszenie innowacji w dziedzinie czystej energii, a tym samym zademonstrowanie globalnego przywództwa w zakresie ambitnych celów klimatycznych na 26. Konferencji Stron. Komisja proponuje zwiększenie zaangażowania UE w inicjatywę „Mission Innovation” poprzez rozszerzenie współpracy na nowych partnerów, ujednoczenie programów badawczych, wykorzystanie mocnych stron takich jak strategia

²⁵ Inicjatywa „Mission Innovation” (<http://mission-innovation.net/>) to globalna inicjatywa ogłoszona w 2015 r. na 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu, w ramach której prowadzone są działania na rzecz przyspieszenia innowacji w zakresie czystej energii. Unia Europejska sprawuje obecnie przewodnictwo w Komitecie sterującym tej inicjatywą.

w zakresie wodoru²⁶ oraz wzmocnienie powiązań między odpowiednimi partnerstwami w ramach programu „Horyzont Europa”. W związku z tym UE wraz z Australią, Chile, Niemcami i Zjednoczonym Królestwem prowadzi działania na rzecz określenia zakresu „misji wodorowej”, która zostanie zainicjowana podczas konferencji poświęconej inicjatywie „Mission Innovation” 2.0 w czerwcu 2021 r.

Grupa ds. Obserwacji Ziemi (GEO). Komisja jest prowadzącym współprzewodniczącym w 2021 r. tej globalnej sieci w dziedzinie obserwacji Ziemi. GEO posiada zdolność łączenia rządów i instytucji akademickich, dostawców danych, przedsiębiorstw, inżynierów i obywateli w celu tworzenia opartych na obserwacji Ziemi innowacyjnych rozwiązań dla globalnych wyzwań środowiskowych, społecznych i zdrowotnych.

Międzynarodowe Forum Biogospodarki. W ramach strategii dotyczącej biogospodarki Komisja będzie stymulować bardziej innowacyjne, zasobooszczędne i konkurencyjne społeczeństwo, w którym zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i bezpieczeństwa żywienia nie wchodzi w konflikt z zasadami zrównoważonego wykorzystania zasobów odnawialnych dla celów przemysłowych, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony środowiska. W ramach unijnej strategii „Od pola do stołu”²⁷ Komisja będzie wspierać współpracę na poziomie globalnym w zakresie badań w dziedzinie rolnictwa w obszarach priorytetowych, takich jak zdrowa gleba²⁸ i systemy żywnościowe²⁹, oraz oceni wykonalność międzynarodowej platformy poświęconej nauce o systemach żywnościowych w świetle szczytu ONZ w sprawie systemów żywnościowych w 2021 r.

UE wspiera zarówno **Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC)**, jak i **Międzyrządową Platformę Naukowo-Polityczną w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów (IPBES)**. Komisja zamierza zaprezentować prace UE na rzecz wspierania nauki o klimacie na Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (COP26), aby podkreślić rolę UE jako kluczowej siły umożliwiającej przejście do neutralności klimatycznej i odporności na zmiany klimatu. UE powinna promować synergię między IPCC a IPBES w świetle współzależności między zmianą klimatu a kryzysem związanym z różnorodnością biologiczną, biorąc również pod uwagę unijną strategię na rzecz bioróżnorodności 2030.

Komisja będzie również promować prace **Międzynarodowego Panelu ds. Zasobów**, któremu współprzewodniczy. Zapewnia on doradztwo w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami i gospodarki o obiegu zamkniętym, co ma zasadnicze znaczenie dla nowego planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, do celów uruchomienia

²⁶ <http://mission-innovation.net/our-work/innovation-challenges/renewable-and-clean-hydrogen/>

²⁷ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

²⁸ Wraz z ustanowieniem i wspieraniem międzynarodowych konsorcjów badawczych (IRC) oraz udziałem Komisji w światowym sojuszu na rzecz badań nad gazami cieplarnianymi pochodzenia rolniczego.

²⁹ Żywność 2030: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/food-systems/food-2030_en

globalnego sojuszu na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnego gospodarowania zasobami³⁰ oraz zapewnienia wkładu w prace grup G7 i G20.

Ambicją stojącą za **nowym europejskim Bauhausem**³¹ jest uczynienie Europejskiego Zielonego Ładu³² kulturowym, ukierunkowanym na człowieka, integracyjnym i pozytywnym, namacalnym doświadczeniem dla wszystkich oraz przyspieszenie zrównoważonego zazieleniania środowiska zbudowanego. Na poziomie lokalnym platforma ta posłuży stawieniu czoła najbardziej palącym wyzwaniom, z którymi musi się zmierzyć cała UE i cały świat.

UE powinna:

- w dalszym ciągu wzmocnić międzynarodową współpracę w zakresie morskich badań naukowych i innowacji poprzez wielostronny sojusz na rzecz badań nad Atlantykiem, opierając się na jego sukcesach, grupując jego wyniki i wzmacniając jego wymiar łączący biegun północny z południowym;
- wykorzystać swoją wiodącą pozycję w zarządzaniu inicjatywą „Mission Innovation” do wzmocnienia wielostronnego sojuszu, skupiając międzynarodowe działania innowacyjne na przełomowych technologiach i inicjatywach energetycznych, które są świadectwem światowego przywództwa w zakresie ambitnych celów klimatycznych i środowiskowych zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem.

Komisja:

- będzie wspierać wielostronną współpracę w zakresie polityki badań i innowacyjności na rzecz sprawiedliwych, zdrowych i przyjaznych dla środowiska systemów żywnościowych, w szczególności za pośrednictwem Międzynarodowego Forum Biogospodarki, międzynarodowych konsorcjów badawczych oraz światowego sojuszu na rzecz badań nad gazami cieplarnianymi pochodzenia rolniczego; oraz
- w 2022 r., w ramach inicjatywy „nowy europejski Bauhaus”, utworzy międzynarodową platformę zarządzania wiedzą, która będzie rozpowszechniać informacje o normach, wytycznych i możliwościach finansowania oraz służyć jako bank pomysłów i wymiany najlepszych praktyk, a także zaangażuje się w zarządzanie społecznością.

4.2 Promowanie transformacji cyfrowej

Cyfrowy kompas na 2030 r.³³ ukierunkuje wysiłki UE na rzecz promowania globalnego podejścia do najważniejszych zmian technologicznych i regulacyjnych, w tym w dziedzinie międzynarodowej łączności i norm. UE powinna wspierać międzynarodowe podejście do

³⁰ https://ec.europa.eu/environment/international_issues/gacere.html

³¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_pl

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#>

³³ Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie, COM(2021) 118.

zaufanych przepływów danych, promując jednocześnie swój model bezpiecznego, otwartego i odpornego globalnego internetu oraz realizując ambitne cele w zakresie dostępu do rynku. Współpraca w zakresie badań naukowych i innowacji jest jednym z narzędzi wspierania partnerstw cyfrowych z regionami na całym świecie. Międzynarodowe partnerstwa cyfrowe powinny zaowocować większymi możliwościami dla przedsiębiorstw z UE, zwiększeniem handlu cyfrowego za pośrednictwem bezpiecznych sieci, poszanowaniem norm UE oraz praw i wartości podstawowych, a także stworzeniem na szczeblu międzynarodowym środowiska wspierającego transformację cyfrową ukierunkowaną na człowieka.

Promowane będą międzynarodowe partnerstwa cyfrowe dotyczące następujących tematów: (i) polityka i przepisy ukierunkowane na człowieka; (ii) dostosowane i ulepszone rozwiązania w zakresie łączności cyfrowej; (iii) rozszerzone partnerstwa na rzecz innowacji z cyfrowymi ekosystemami badań naukowych i innowacji; (iv) większy nacisk na badania naukowe oraz rozszerzone partnerstwa na rzecz badań naukowych w zakresie kluczowych technologii, takich jak sztuczna inteligencja, łańcuchów bloków, internet rzeczy, duże zbiory danych, dane satelitarne, zastosowania technologii cyfrowych w zakresie transformacji ekologicznej, zdrowia i edukacji. Na przykład:

- wspólna grupa zadaniowa ds. sztucznej inteligencji (AI) utworzona z Indiami w celu ustanowienia wspólnych podstaw do współpracy w zakresie konkretnych przypadków użycia AI oraz w zakresie tematów takich jak badania naukowe i innowacje w zakresie etycznej sztucznej inteligencji i normalizacji;
- wsparcie na rzecz wprowadzenia sieci szerokopasmowych na Bałkanach Zachodnich i w krajach Partnerstwa Wschodniego oraz projekty łączności cyfrowej z krajami objętymi europejską polityką sąsiedztwa, Afryką, Ameryką Łacińską, Indiami i ASEAN, między innymi w celu wspierania łączenia wysiłków w zakresie badań naukowych i innowacji;
- wsparcie na rzecz uruchomienia elementów łączności w ramach sojuszu cyfrowego z Ameryką Łacińską i Karaibami opartego na bezpośrednim połączeniu między Ameryką Południową a Europą za pomocą przewodu światłowodowego (kabel BELLA).

Sektor prywatny ma do odegrania kluczową rolę w dziedzinie badań naukowych i innowacji na rzecz transformacji cyfrowej. Będzie się ona wiązać z inicjatywami strategicznymi mającymi na celu poszerzenie wiedzy specjalistycznej UE w szeregu strategicznych obszarów cyfrowych.

Międzynarodowe partnerstwa cyfrowe³⁴ stworzą możliwość prowadzenia wspólnych działań badawczych, w tym w ramach wspólnych przedsięwzięć dotyczących kwestii przemysłowych, które wesprą wiodącą pozycję UE w dziedzinie rozwijających się technologii, takich jak 6G, lub wykorzystanie technologii cyfrowych do celów walki ze zmianą klimatu i rozwiązywania problemów związanych z wyzwaniem środowiskowym.

³⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/digital-partnerships_en

Międzynarodowe partnerstwa cyfrowe w dziedzinie badań naukowych i innowacji będą promowane również za pośrednictwem centrum cyfryzacji na rzecz rozwoju³⁵ (centrum D4D) (ang. *Digital 4 Development Hub – D4D Hub*), globalnej wielostronnej platformy unijnej, która wspiera transformację cyfrową ukierunkowaną na człowieka. Centrum D4D łączy w sobie wiele inicjatyw cyfrowych i promuje łączenie zasobów UE, państw członkowskich i instytucji finansowych w ramach podejścia Drużyna Europy w celu uzyskania skoordynowanego wpływu. W ramach centrum D4D utworzone zostaną regionalne oddziały w Afryce, Azji, Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, jak również we wschodnim sąsiedztwie UE, i obejmą one wszystkie zainteresowane strony z odpowiednich regionów.

UE powinna:

- wzmocnić wspólne działania badawcze, w tym w ramach wspólnych przedsięwzięć dotyczących kwestii przemysłowych, w celu wsparcia wiodącej pozycji UE w dziedzinie rozwijających się technologii, takich jak 6G, lub wykorzystania technologii cyfrowych do celów zwalczania zmiany klimatu i rozwiązywania problemów związanych z wyzwaniami środowiskowymi;
- budować silne międzynarodowe partnerstwa cyfrowe dostosowane do czterech filarów cyfrowego kompasu na 2030 r.

4.3 Wzmocnienie współpracy w zakresie zdrowia na świecie

Pandemia COVID-19 pokazała, że UE i świat muszą znacznie wzmocnić swoją gotowość i odporność społeczno-gospodarczą na wstrząsy związane ze zdrowiem i innymi dziedzinami. W krajach o niskich i średnich dochodach, jak również w miejscach konfliktów, pandemia jeszcze bardziej uwypukliła potrzebę wzmocnienia systemów opieki zdrowotnej i przypomniła o konieczności przyjęcia globalnego podejścia do bezpieczeństwa zdrowotnego. UE wykorzystwała swoje silne partnerstwa międzynarodowe, aby przyspieszyć działania mające na celu zwalczenie wirusa, uruchamiając akcję „globalna reakcja na pandemię koronawirusa”, w ramach której zebrano prawie 16 mld EUR w darowiznach na całym świecie, opracowując platformę danych dotyczących COVID-19³⁶ oraz publikując manifest na rzecz unijnych badań naukowych nad COVID-19. Wraz ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO) i jej międzynarodowymi partnerami UE odegrała również kluczową rolę w ustanowieniu akceleratora dostępu do narzędzi walki z COVID-19 (ACT-A)³⁷, jak również mechanizmu COVAX³⁸. Te dwie inicjatywy mają na celu doprowadzenie do opracowywania i sprawiedliwej dystrybucji bezpiecznych i skutecznych diagnostyki, leczenia i szczepionek przeciwko COVID-19. Ponadto strategia farmaceutyczna dla Europy³⁹ ma na celu dalsze

³⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/team-europe-digital4development-hub-launched-help-shape-fair-digital-future-across-globe_en

³⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/digital-response-covid-19/news/european-covid-19-data-platform>

³⁷ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator>

³⁸ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator/covax>

³⁹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/human-use/docs/pharma-strategy_report_en.pdf

wzmocnienie roli UE na poziomie globalnym, jako lidera w dziedzinie badań naukowych i innowacji w dziedzinie zdrowia, co może przynieść korzyści pacjentom na całym świecie.

Wykorzystując ten sukces i wzmacniając swoje przywództwo, wraz z Włochami, które w 2021 r. będą sprawować prezydencję G20, Komisja organizuje Globalny Szczyt Zdrowotny, aby sporządzić bilans globalnej reakcji na pandemię COVID-19, w tym ACT-A, w celu poprawy obecnej i potencjalnej przyszłej gotowości i reakcji na pandemię. Jego celem będzie również opracowanie i zatwierdzenie zestawu zasad dotyczących dalszej wielostronnej współpracy i wspólnych działań w celu zapobiegania przyszłym światowym kryzysom zdrowotnym oraz wspólnego zobowiązania do budowania zdrowszego, bezpieczniejszego, bardziej sprawiedliwego i zrównoważonego świata.

W tym względzie UE powinna promować współpracę finansowanej przez UE europejskiej platformy badawczej z partnerstwami w ramach ACT-A, w szczególności w celu zapewnienia szybkiej wymiany dowodów klinicznych służących ocenie środków terapeutycznych i potencjalnych szczepionek. Podniesie to gotowość do walki z nowymi wariantami wirusa i pomoże w szybkim dostarczaniu skutecznych szczepionek i środków terapeutycznych zgodnie ze strategią UE dotycząca szczepionek przeciwko COVID-19⁴⁰ oraz unijną strategią na rzecz środków terapeutycznych przeciwko COVID-19⁴¹.

W perspektywie średnio- i długoterminowej Komisja zwiększy swoje zaangażowanie na rzecz wzmocnienia systemów opieki zdrowotnej, globalnego bezpieczeństwa zdrowotnego, zwiększenia dostępu do leków i produktów zdrowotnych, w szczególności poprzez badania naukowe, innowacje, budowanie zdolności i wspieranie produkcji lokalnej, przy czym centralnym elementem strategii będą innowacje cyfrowe. Komisja skoncentruje swoje działania na badaniach naukowych i innowacjach w zakresie chorób i tematów stanowiących duże obciążenie, takich jak choroby zakaźne i niezakaźne lub zdrowie matek i dzieci.

Komisja będzie opierać się na globalnych sojuszach w dziedzinie zdrowia, które już zawarto lub do których przystąpiono w ostatnich latach w kluczowych sektorach, takich jak choroby rzadkie⁴², przewlekłe choroby niezakaźne⁴³, oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe⁴⁴ i medycyna spersonalizowana⁴⁵. Komisja zaproponowała również wsparcie partnerstwa europejskiego i krajów rozwijających się na rzecz prób klinicznych mającego na celu ograniczenie indywidualnego, społecznego i gospodarczego obciążenia chorobami zakaźnymi związanymi z ubóstwem w Afryce subsaharyjskiej, wspieranie badań nad znaczącymi

⁴⁰ COM(2020) 245 final.

⁴¹ COM(2021) 355 final.

⁴² Międzynarodowe konsorcjum ds. badań w dziedzinie chorób rzadkich: <https://irdirc.org/about-us/vision-goals/>

⁴³ Światowy Sojusz przeciwko Chorobom Przewlekłym: <https://www.gacd.org/>

⁴⁴ Wspólna Inicjatywa Programowa ds. Oporności Drobnoustrojów – partnerstwo w ramach europejskiego planu działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe: <https://www.jpiaamr.eu/>

⁴⁵ Międzynarodowe konsorcjum ds. medycyny spersonalizowanej: <https://www.icpermed.eu/>

ogniskami chorób zakaźnych⁴⁶ oraz opracowywanie szczepionek przeciwko pojawiającym się chorobom zakaźnym i zapewnienie do nich dostępu⁴⁷.

Komisja wraz z Europejską Agencją Leków również aktywnie uczestniczy w tych inicjatywach, co zapewnia strategiczne kierunki i zalecenia, wspierając wymianę i współpracę między światowymi organami regulacyjnymi w zakresie wyników badań farmaceutycznych⁴⁸.

Te międzynarodowe partnerstwa zostaną wzmocnione, w stosownych przypadkach angażując Światową Organizację Zdrowia i inne światowe podmioty działające w dziedzinie zdrowia na świecie.

Komisja:

- przyczyni się do realizacji średnio- i długoterminowego programu bezpieczeństwa zdrowotnego, gotowości i wzmocnienia systemu opieki zdrowotnej;
- będzie promować współpracę finansowanych przez UE europejskich platform badawczych z partnerstwami w ramach programu akcelerator dostępu do narzędzi walki z COVID-19 (ACT-A) oraz realizować cele ACT-A dzięki zwiększaniu dostępu do leków i produktów zdrowotnych, w szczególności poprzez badania, innowacje, rozwój i promowanie cyfrowych narzędzi zdrowotnych oraz zwiększanie lokalnych zdolności produkcyjnych w krajach partnerskich; oraz
- będzie wspierać ustanowienie wspólnego przedsięwzięcia na rzecz zdrowia na świecie w ramach partnerstwa pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych, w ramach którego UE będzie współpracować z państwami członkowskimi, krajami stowarzyszonymi z programem „Horyzont Europa” i krajami afrykańskimi w celu zwalczania chorób zakaźnych i sytuacji stanu zagrożenia zdrowia publicznego w Afryce subsaharyjskiej.

4.4 Wspieranie innowacyjności

Dzięki coraz lepszej łączności cyfrowej i rosnącym umiejętnościom cyfrowym oddolni innowatorzy pojawiają się na całym świecie – nie tylko w wielkich miastach, ale również na odległych obszarach wiejskich; współdziałają, dzielą się i wspólnie tworzą rozwiązania we wszystkich dziedzinach, aby stawić czoła globalnym wyzwaniom. Aby promować i wykorzystywać ten ogromny potencjał oraz wspierać unijną strategię na rzecz łączności⁴⁹, UE powinna ustanowić korzystne dla wszystkich międzynarodowe partnerstwa innowacyjne, składające się z sieci inkubatorów i akceleratorów, z krajami i regionami, które oferują wzajemną otwartość na przedsiębiorczość i inwestycje. Powinny one sprzyjać m.in. tworzeniu

⁴⁶ Światowa współpraca badawcza w zakresie gotowości na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych: <https://www.glopid-r.org/>

⁴⁷ Koalicja na rzecz innowacji dotyczących gotowości na wypadek wystąpienia epidemii: <https://cepi.net/>

⁴⁸ Międzynarodowa Koalicja Organów Regulacyjnych ds. Leków: <http://icmra.info/>

⁴⁹ JOIN (2018) 31.

programów miękkiego lądowania⁵⁰ i współpracy w zakresie przedsiębiorstw typu *start-up* między UE a państwami trzecimi, uzupełniając w ten sposób międzynarodowy wymiar inicjatyw „Europejskie partnerstwa klastrów”⁵¹ i „Start-up Europe”⁵² oraz sieci unijnych ośrodków innowacji cyfrowych. Uzupełniając działania „Maria Skłodowska-Curie”, partnerstwa te będą również promować mobilność innowatorów w obu kierunkach. Partnerstwa działają już w Indiach i Afryce, a Komisja proponuje rozszerzenie ich na inne regiony.

Aby w jeszcze większym stopniu zachęcić europejskich innowatorów do korzystania z globalnego ekosystemu innowacji, w ramach usług przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw, oferowanych przez Europejską Radę ds. Innowacji wspieranym przez nią europejskim przedsiębiorstwom typu *start-up* i *scale-up*, zaoferuje się możliwość udziału w międzynarodowych targach handlowych. Jednocześnie, aby jeszcze bardziej zwiększyć atrakcyjność UE i jej zdolności innowacyjne, zagraniczni innowatorzy, którzy chcą założyć w UE przedsiębiorstwa typu *start-up*, będą mogli ubiegać się o wsparcie w ramach Europejskiej Rady ds. Innowacji. Ponadto Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) rozpocznie w wybranych państwach trzecich skoordynowane działania swoich wspólnot wiedzy i innowacji.

5. MODULOWANIE WSPÓŁPRACY Z KRAJAMI I REGIONAMI PRIORYTETOWYMI

UE powinna angażować się w stosunki z państwami trzecimi w sposób zniuansowany i modulowany, w oparciu o poziomy wzajemności, równe warunki działania oraz poszanowanie praw podstawowych i wspólnych wartości. UE powinna pozostać silnym i otwartym partnerem, starając się jednocześnie poszerzać swoją wiedzę fachową w najważniejszych nowo powstających dziedzinach dzięki dobrze ukierunkowanej współpracy.- Jednocześnie powinna ona współtworzyć inicjatywy wspierające kraje, które chcą unowocześnić swoje ekosystemy badań naukowych i innowacji.

5.1 Wzmocnienie współpracy z uprzemysłowionymi państwami trzecimi i gospodarkami wschodzącymi

Chociaż w znacznej mierze współpraca z konkretnymi krajami będzie prowadzona w ramach wielostronnych partnerstw globalnych, UE powinna również dążyć do zacieśnienia współpracy dwustronnej w celu poszerzania wiedzy i łączenia zasobów, zwłaszcza w obszarach będących przedmiotem zainteresowania UE.

Stany Zjednoczone. Współpraca ze Stanami Zjednoczonymi, z którymi UE dzieli wysoki poziom zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji oraz wspólne wartości i zasady, zapewnia współpracę naukowców, innowatorów i najlepszej infrastruktury w poszukiwaniu

⁵⁰ Miękkie lądowanie to program dostosowany do potrzeb, który ma pomóc przedsiębiorstwom typu *start-up* i *scale-up* w odkrywaniu nowego ekosystemu.

⁵¹ <https://clustercollaboration.eu/find-partners/beyond-europe>

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe/>

rozwiązań dla globalnych wyzwań. W szczególności zobowiązanie Stanów Zjednoczonych do realizacji celów klimatycznych oraz do wzmocnienia wielostronnego porządku stwarza możliwość odnowienia stosunków w zakresie badań naukowych i innowacji. We wspólnym komunikacie „Nowa agenda UE-USA na rzecz globalnych zmian”⁵³ przedstawiono szereg propozycji współpracy z USA, a w szczególności wezwanie do utworzenia Sojuszu na rzecz Ekologicznej Technologii oraz powołania nowej Rady UE-USA ds. Handlu i Technologii. Opierając się na tym tekście, Komisja proponuje również zwiększenie wzajemności we współpracy dwustronnej oraz podniesienie poziomu koordynacji i spójności między unijnymi i amerykańskimi inwestycjami w badania naukowe i innowacje, począwszy od wyzwań związanych z klimatem, technologiami cyfrowymi, energią, środowiskiem i zdrowiem.

UE powinna również dążyć do wzmocnienia współpracy z największymi potęgami naukowymi, takimi jak **Kanada, Japonia, Republika Korei, Singapur, Australia i Nowa Zelandia**, w tym w drodze poszukiwania nowych możliwości zacieśnienia współpracy, takich jak stowarzyszenie w ramach programu „Horyzont Europa”.

Chiny. Ponieważ Chiny są potęgą w dziedzinie badań naukowych i innowacji, są dla UE partnerem w zmaganiach z globalnymi wyzwaniami. Jednocześnie fakt, że Chiny konkurują gospodarczo i rywalizują systemowo z UE, wymaga przewartościowania współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. UE rozpoczęła rozmowy z Chinami na temat wspólnego planu działania dotyczącego określenia uzgodnionych warunków ramowych i zasad przewodnich dotyczących współpracy, aby zapewnić równe szanse i wzajemność, przy jednoczesnym poszanowaniu podstawowych wartości, wysokich standardów etycznych i uczciwości naukowej. Na tej podstawie UE określi również dziedziny badań, w których współpraca mogłaby przynieść obopólne korzyści, takie jak nauka o klimacie i ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka o obiegu zamkniętym, zdrowie, żywność, rolnictwo, akwakultura i obserwacja oceanów. Warunkiem rozwinięcia współpracy z Chinami będzie zapewnienie równych szans i wzajemności.

UE przeznaczyła środki na unijną sieć wiedzy o Chinach, która ma być poświęcona badaniom naukowym i innowacjom oraz ma posłużyć państwom członkowskim i UE do wspólnego omawiania i wymiany najlepszych praktyk i strategii oraz uzgodnienia wspólnego podejścia. Jednocześnie UE powinna wykorzystać nowy potencjał Chin w zakresie badań naukowych i innowacji. Powinna ona zachęcać uniwersytety i instytucje badawcze do zapewnienia, aby współpraca z chińskimi partnerami charakteryzowała się większym stopniem wzajemności i przynosiła większe wzajemne korzyści.

Indie. Zgodnie z *Partnerstwem strategicznym UE-Indie: Plan działania do 2025 r.* współpraca z Indiami zostanie zintensyfikowana w celu wspólnego przezwyciężania globalnych wyzwań i zrównoważonej modernizacji. Priorytetami będą: współpraca w dziedzinie opieki zdrowotnej, odporność na kryzysy zdrowotne, działania na rzecz sprawiedliwego zazieleniania gospodarki oraz na rzecz transformacji cyfrowej

⁵³ JOIN(2020) 22 final.

ukierunkowanej na człowieka. Pod rozważę wzięta zostanie również możliwość współpracy w celu wzmocnienia partnerstwa UE-Indie na rzecz konektywności⁵⁴, ze szczególnym uwzględnieniem mobilności badaczy i innowatorów, oraz strategii na rzecz regionu Indo-Pacyfiku poprzez działania w zakresie niebieskiej gospodarki, np. dotyczące odpadów morskich.

Rosja. Współpraca UE z Rosją opiera się na pięciu uzgodnionych zasadach zaangażowania określonych przez Radę, w szczególności w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz dotyczących konieczności utrzymywania kontaktów międzyludzkich. Współpraca uwzględnia priorytety i interesy polityczne UE, potrzebę zapewnienia większego stopnia wzajemności i równych szans oraz poszanowania podstawowych praw i wartości.

5.2 Integracja współpracy z państwami EFTA, Bałkanami Zachodnimi, Turcją, krajami objętymi europejską polityką sąsiedztwa i Zjednoczonym Królestwem

UE powinna szczególnie skupić się na partnerach w jej bezpośrednim sąsiedztwie, w tym za pośrednictwem stowarzyszenia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Państwa EOG/EFTA. Państwa EOG/EFTA dzielą wartości UE i wnoszą istotny wkład w europejskie środowisko badań naukowych i innowacji. Działają one na rzecz doskonałości, dokonując znacznych inwestycji w organizacje badawcze o światowej renomie, współpracują w ramach wspólnych projektów, a także, ze względu na poziom integracji z UE, wymieniają się z UE bardzo dużą liczbą badaczy i innowatorów.

Bałkany Zachodnie i Turcja. Wspieranie stabilności i dobrobytu krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących pozostaje jednym z kluczowych priorytetów UE. UE w szczególności wspiera realizację specjalnego programu innowacji dla Bałkanów Zachodnich⁵⁵, w tym w ramach planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich⁵⁶. Uczestnictwo w programach UE jest ważnym elementem włączania Turcji do unijnej polityki i uwzględniania jej w unijnych narzędziach, jeżeli leży to we wspólnym interesie i jest zgodne z postępowaniem w ogólnych ramach stosunków między Turcją a UE.

Partnerstwo Wschodnie i południowe sąsiedztwo. Zgodnie ze wspólnym komunikatem w sprawie Partnerstwa Wschodniego⁵⁷ w ramach celów Partnerstwa Wschodniego na okres po 2020 r. należy określić działania w zakresie współpracy na nadchodzące lata. Partnerstwo UE z południowym sąsiedztwem⁵⁸ oparte na odnowionym partnerstwie z południowym sąsiedztwem i planie gospodarczo-inwestycyjnym dla tego regionu ma zasadnicze znaczenie dla wspierania rozwoju i dobrobytu za pomocą badań naukowych i innowacji. Współpraca

⁵⁴ Zainicjowanego podczas spotkania przywódców UE-Indie w dniu 8 maja 2021 r. –

<https://www.consilium.europa.eu/media/49516/eu-india-connectivity-partnership-8-may-2.pdf>

⁵⁵ Program zostanie uzgodniony na spotkaniu ministerialnym w maju 2021 r.

⁵⁶ *Plan gospodarczy i inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich*, COM(2020) 641.

⁵⁷ *Polityka Partnerstwa Wschodniego po 2020 r.: Wzmacnianie odporności – Partnerstwo Wschodnie, które służy wszystkim* (JOIN(2020) 7).

⁵⁸ *Odnowione partnerstwo z południowym sąsiedztwem – Nowy program na rzecz regionu śródziemnomorskiego* (JOIN(2021) 2).

międzynarodowa sprzyja transferowi technologii, innowacjom i wspólnym badaniom naukowym oraz umożliwia osiągnięcie wzrostu, który jest bardziej odporny i bardziej sprzyja włączeniu społecznemu, tworzenie możliwości trwałego zatrudnienia, społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy oraz poprawę stanu środowiska dzięki takim inicjatywom jak BlueMed⁵⁹.

Zjednoczone Królestwo. Dzięki uczestnictwu w programie „Horyzont Europa” Zjednoczone Królestwo będzie mogło utrzymać silne związki z UE w obszarze badań naukowych i innowacji, opierając się na wspólnych wartościach i długiej historii uczestnictwa Zjednoczonego Królestwa w programach ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji oraz w europejskiej przestrzeni badawczej.

5.3. Pogłębianie partnerstw UE z Afryką, Ameryką Łacińską oraz innymi regionami i krajami

W ramach podejścia modulowanego szczególna uwaga zostanie poświęcona współpracy z Afryką, przy jednoczesnym rozwijaniu istniejącej współpracy z innymi regionami i krajami⁶⁰.

Afryka. Zgodnie ze wspólnym komunikatem „W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką”⁶¹ UE dąży do zacieśnienia współpracy z Afryką w zakresie badań naukowych i innowacji. Skuteczne wykorzystywanie nauki, technologii i innowacji przyspiesza rozwój zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także przekształcenie społeczeństw i gospodarek w oparte na wiedzy, wzmacniając kapitał ludzki w szczególności za pomocą mobilności i szkolenia pracowników akademickich i badaczy. W wyniku pandemii COVID-19 wyzwania te stały się jeszcze bardziej naglące – aby im sprostać, UE zaproponowała szereg ambitnych inicjatyw regionalnych.

Komisja, w ścisłej współpracy z Komisją Unii Afrykańskiej, proponuje realizację szeregu inicjatyw w ramach programu „Horyzont Europa”, składających się na kompleksową i ambitną „inicjatywę na rzecz Afryki”. Będzie to zgodne z porozumieniem osiągniętym na spotkaniu ministerialnym w lipcu 2020 r. w ramach dialogu merytorycznego wysokiego szczebla UE-Unia Afrykańska w sprawie nauki, technologii i innowacji. Należy wspierać cztery filary współpracy: (i) zdrowie publiczne, w tym odporność i gotowość na wypadek pandemii⁶²; (ii) transformacja ekologiczna⁶³; (iii) innowacje i technologie na rzecz tworzenia

⁵⁹ [Inicjatywa BlueMed \(bluemed-initiative.eu\)](https://blue-med.eu/).

⁶⁰ Możliwości współpracy w zakresie badań z innymi regionami i krajami, których nie wymieniono poniżej, będą kontynuowane.

⁶¹ *W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką* (JOIN(2020) 4).

⁶² Dzięki Partnerstwu pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych oraz proponowanemu wspólnemu przedsięwzięciu na rzecz zdrowia na świecie.

⁶³ W tym za pośrednictwem partnerstw UE-UA w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz rolnictwa zrównoważonego, w zakresie zmian klimatu i zrównoważonej energii oraz w zakresie umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów.

miejsce pracy⁶⁴ oraz (iv) możliwości w zakresie nauki i szkolnictwa wyższego⁶⁵, w szczególności w odniesieniu do kobiet i młodzieży.

Ponadto program innowacji Unii Europejskiej i Unii Afrykańskiej powinien obejmować wspieranie przekształcania wyników badań naukowych i innowacji w produkty i usługi, które wywrą rzeczywisty wpływ, za pomocą różnych środków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i zapewniających innowatorom większy dostęp do finansowania.

Priorytetowe podejście do współpracy z Afryką obejmuje długotrwałą współpracę dwustronną z Republiką Południowej Afryki⁶⁶ i ma miejsce równoległe z kontynuowaniem przez UE partnerstw z innymi częściami świata, łącząc zasoby UE, państw członkowskich i instytucji finansowych za pośrednictwem inicjatyw w ramach podejścia Drużyna Europy.

Ameryka Łacińska i Karaiby. Komisja będzie wspierać realizację strategicznego planu działania UE-CELAC w zakresie nauki, technologii i innowacji⁶⁷, opartego na czterech głównych kierunkach współpracy z tym regionem, poświęconych (i) wyzwaniom globalnym, (ii) mobilności badaczy, (iii) infrastrukturze badawczej oraz (iv) innowacjom. Należy również dążyć do zwiększenia współpracy z Brazylią, Meksykiem, Argentyną, Chile i innymi partnerami UE w regionie w dziedzinach takich jak transformacja ekologiczna i cyfrowa, zdrowie lub opracowywanie wspólnych rozwiązań na rzecz trwałego ożywienia gospodarczego. Kluczową rolę w pobudzaniu innowacji i badań naukowych w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach będzie odgrywać coraz ściślejsza współpraca w ramach unijnego programu kosmicznego oraz nowe ośrodki programów Copernicus i Galileo znajdujące się w regionie.

Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Współpraca regionalna z ASEAN zostanie wzmocniona dzięki wsparciu UE dla współpracy i mobilności w zakresie badań naukowych i innowacji wewnątrz ASEAN w ramach dialogu ASEAN-UE na temat nauki i technologii.

⁶⁴ Na przykład dzięki Afrykańsko-europejskiemu partnerstwu innowacyjnemu.

⁶⁵ W tym dzięki wspieraniu wykorzystywania nauki w kształtowaniu polityki, propagowania otwartej nauki oraz programowi pilotażowemu „African Research Initiative for Scientific Excellence” [Afrykańska inicjatywa badawcza na rzecz doskonałości naukowej].

⁶⁶ Umowa o współpracy naukowej i technicznej z Republiką Południowej Afryki.

⁶⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf

UE powinna:

- dążyć do uzgodnienia wspólnego planu działania UE-Chiny w sprawie przyszłości współpracy w zakresie nauki, technologii i innowacji w celu zapewnienia równych szans i wzajemności jako warunku wstępnego dla przyszłej współpracy oraz
- zrealizować strategiczny plan działania UE-CELAC w zakresie nauki, technologii i innowacji (2021–2023) i wspierać dialog ASEAN-UE na temat nauki i technologii.

Komisja:

- będzie rozwijać selektywne i ukierunkowane działania w zakresie współpracy międzynarodowej w ramach zaproszeń do składania wniosków w dziedzinach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania zgodnie z programem „Horyzont Europa” oraz wykorzystywać, w uzasadnionych przypadkach i w zależności od sytuacji, możliwości stowarzyszenia w ramach programu „Horyzont Europa”, przy jednoczesnym zagwarantowaniu wzajemności, uzyskania wzajemnych korzyści i poszanowania podstawowych wartości oraz
- opracuje strategiczne plany badań naukowych i innowacji dla Afryki, łącząc programowanie Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” z programem „Horyzont Europa”, oraz uruchomi w 2021 r. kompleksową i ambitną inicjatywę na rzecz Afryki w ramach pierwszych programów prac programu „Horyzont Europa”.

6. PODSUMOWANIE

Aby wspierać cel, jakim jest wzmocnienie pozycji UE na świecie, UE powinna dążyć do realizacji przedstawionego globalnego podejścia w ścisłej koordynacji ze strategiami państw członkowskich, w stosownych przypadkach wykorzystując Forum EPB na rzecz Transformacji. Komisja będzie monitorować realizację działań określonych w niniejszym komunikacie i oceniać ich wkład w osiągnięcie celów globalnego podejścia, uwzględniając takie wskaźniki, jak: wielkość międzynarodowych inwestycji w badania naukowe i rozwój uruchomionych w ramach współpracy wielostronnej, liczba wspólnych międzynarodowych publikacji naukowych oraz postępy w osiąganiu obustronnej wzajemności w dostępie do programów badawczo-rozwojowych finansowanych ze środków publicznych. Pierwszy przegląd postępów nastąpi podczas konferencji międzynarodowej zaplanowanej na 2022 r. Następnie Komisja co dwa lata będzie przedstawiać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania, które zastąpią sprawozdania z realizacji i plany działania dla poszczególnych państw przedstawione w komunikacie z 2012 r. w sprawie współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji⁶⁸.

W dzisiejszym szybko zmieniającym się świecie nauka i technologia są kluczowymi czynnikami stymulującymi i wspierającymi politykę zagraniczną, ale są również głównym

⁶⁸ COM(2012) 497 final.

obiektem napięć geopolitycznych. Wymaga to pogłębionej współpracy opartej na otwartości, równych szansach i poszanowaniu podstawowych praw i wartości oraz wspierania otwartej strategicznej autonomii UE. Przedstawione w niniejszym komunikacie nowe globalne podejście do badań naukowych i innowacji wzmocni globalne możliwości znajdowania rozwiązań dla wspólnych wyzwań stojących przed ludzkością oraz wzmocni pozytywny wpływ UE na świecie.